

A photograph of a forest floor. In the foreground, there is a large, fallen log covered in moss and lichen. To the right, there is a large, bushy plant with silvery, fuzzy leaves. The ground is covered in green moss and small plants. In the background, there are many tall, thin trees with green foliage. The lighting is bright, suggesting a sunny day.

SAGOLIKT

om sagans
förtrollade värld

Otto Rimås

SAGOLIKT

**om sagans
förtrollade värld**

Otto Rimås

Böcker av Lena och Otto Rimås:

Lillsemester på Blåholmen (1978)

Skönlandet (1987, 2014)

Kallelse och... befriat liv (1998)

Händelsevis (2003)

Veckovis (2004)

Herden (2005)

Empati - om att möta och hjälpa (2006)

Händelsevis, CD-bok (2007)

BibelMemo (2010)

Bibelvis - om att växa och studera (2011)

Guld-Smeden och andra sagor (2014)

Foto och formgivning framsida: Otto Rimås

© **Sagolikt** 2014, LOR production, Otto Rimås, Mariannelund, www.lor.se

INNEHÅLL

1. På fantasins vingar 5
2. Sagans väsen 6
3. Folksagan som kulturbärare 9
4. Folksagans form, uppbyggnad och element 10
5. Sagans olika former 12
6. Sagan i samhällsdebatten 13
7. Sagan och berättarkonsten 14
- Källor 15
- Litteraturtips övrigt 15
- Egna publicerade sagor 16

1. PÅ FANTASINS VINGAR

Sagan förflyttar oss på fantasins vingar i tiden. Vi förs ur den egna tiden till den förflutna, den framtida eller kanske den tidlösa tiden. Vi kan också med fantasins hjälp röra oss fritt i rummet. Inga naturlagar håller oss längre på plats. Allt är möjligt.

Förmågan till fantasi är värdefull och viktig för oss människor. Den utvecklar vår kreativitet och hjälper oss till intellektuell rörlighet. Alla som ägnar sig åt skapande verksamhet använder ett rikt mått av fantasi. Hantverkare och konstnärer av alla slag lever på sin idériakedom och sin förmåga att tänka nytt och fritt, att röra sig utanför de vanliga begränsande ramarna. Och det är fantasin som gör det möjligt för oss att tolka de budskap som litteratur, konst och musik ger oss.

Levande fantasi motverkar statistiskt tänkande och medför större mod att säga ja till det nya och ännu oprövade. Den hjälper oss att se öppningar och hitta lösningar på vardagslivets många problem. Den är en mäktig och avgörande drivkraft i kulturens och individens utveckling och erövringar. ”Den som inte förmår fantisera... förmår inte heller kämpa för förändring.”¹

Ändå står fantasin som själsförmögenhet inte alltid särskilt högt i kurs. Ett teknokratiskt samhälle som vårt tenderar ibland att se ner på fantasi som något omoget, onyttigt och världsfrånvänt. Och visst finns det osunt fantiserande, ett flyende och drömmande med apati och ansvarslöshet i släptåg.

Men den sunda fantasin är en krydda i tillvaron som ger oss möjlighet att berika vår upplevelsevärld och balansera vårt ofta påfrestande vardagsliv. Det är skada om vi avstår från att utveckla vår förmåga till fantasi. Den kan vara en av våra viktigaste tillgångar i livet.

Symboliken står fantasin nära. I sagornas värld är symboler ofta de redskap som används för att sätta fantasin i rörelse. Sagan som konstform tar fasta på människans djupa behov att få svåra och viktiga frågor åskådliggjorda med bildspråk. Symbolspråket verkar ta vid där vanliga ord och logiskt tänkande inte längre räcker till.

Över huvud taget använder vi oss ofta av bilder och symboler i vårt dagliga tal när vi förmedlar känslor, upplevelser och kunskaper. En del av

¹Richter/Merkel: Saga, fantasi och inlärning, sid 15

dem är tillfälliga och privata, andra bestående och gemensamma. Kanske är en del så allmängiltiga att de har levt vidare genom generationerna och kanske är det för att de så flitigt utnyttjas i sagorna som de är så fängslande.

Samtidigt utnyttjas fantasin: sagorna har klara men allmänna konturer och få detaljer. Lyssnaren får själv skapa sin egen bild, vilket är en viktig del av sagans konstgrepp. Varje lyssnare utvecklar sin egen upplevelse av sagan, anpassad till vars och ens speciella förutsättningar.

Kanske är de rika möjligheterna att tolka sagan dess främsta styrka.

Det berättas att mamman till en begåvad pojke en gång frågade Albert Einstein vad hennes son skulle läsa för att bli en framstående vetenskapsman.

- Sagor, svarade Einstein.
- Och sen då? frågade mamman.
- Mera sagor, svarade Einstein.
- Och efter det?
- Ännu fler sagor.

"Det symboliska språket, som man återfinner i drömmar, metaforer, sagor osv, är ett annat sätt att behandla information och det ger också en annan upplevelse. Det är ett mycket viktigt språk. Det är det språk med vars hjälp vi får kontakt med den allra innersta delen av vår personlighet som har lagrat alla förbjudna drifter, alla smärtor vi inte klarar av, men även positiva sidor som vår kreativitet, vår passion och alla våra erfarenheter. Har vi inte kontakt med dessa sidor inom oss är vi inte riktigt levande."

Åke Högberg: "Symboler, sagor, metaforer" sid 24

2. SAGANS VÄSEN

Sagans djupa rötter sträcker sig långt ner genom historien. Långt före skrivarkonsten fanns den muntliga berättarkonsten, och en del av den väldiga skatt av berättelser som finns i "folkdiktningen" kanske rent av är jämnårig med människan själv.

Sagans äldsta historia är gåtfull. Folkminnesforskarna vet mycket lite om dess ursprungliga härstamning. De äldsta sagorna man känner till finns

nedtecknade på papyrusrullar i Egypten för ungefär 3000 år sedan. Hur länge de dessförinnan vandrat muntligt är omöjligt att veta.

Från århundradena runt 200-talet f Kr finns berättelsetexter av sagonatur också från Indien, Assyrien, Babylonien och Grekland.

Till Europa kom en del av dessa sagor i olika varianter troligen med orientaliska köpmän under 1100-talet, vidarebefordrade av sjöman, soldater och andra som reste mycket. De tidigaste europeiska sagosamlingarna, som härstammar från 1500-talets Italien, återspeglar just det gamla orientaliska arvet, till exempel genom den kanske mest kända av alla arabiska sagor: Tusen och en natt.

Typiskt för berättelser med folkligt ursprung är att de vandrar. De kan mycket väl ha uppstått i en helt annan del av världen än den där de slutligen kom att nedtecknas. Och genom att de har förts vidare fritt genom folkmun kan de också förekomma i otaliga varianter. Sagan om Askungen lär till exempel finnas i mer än 300 varianter.

De gamla sagorna bygger alltså på en månghundraårig, kanske mångtusenårig, muntlig tradition där uttrycksformer, betoningar och innehåll ständigt varierades och förändrades, allt under bevarande av berättelsens kärna.

Sagan har hållits levande genom generationer på grund av sin förmåga till anpassning och engagemang. Det allmängiltiga temat förblev detsamma medan den yttre miljön och uttryckssätten ständigt anpassades till de aktuella lyssnarnas sätt att leva, tänka och reagera. En lade till, en annan drog ifrån. Men det blev ändå, eller kanske just därför, alltid en bra saga. Den muntligt traderade sagan har alltid präglats av livet och därför alltid varit livfull.

Mycket av denna dynamik gick förlorad när sagorna från 1700-talets början nedtecknades och stiliserades. Genom att de gavs en skriftlig form "frystes" de i den variant nedtecknaren valde att ta fasta på - eller själv formulerade utifrån sina egna syften med skrivandet. Ovärderliga skatter kom på detta sätt att bevaras för eftervärlden, men på bekostnad av det kanske viktigaste av allt: friheten och dynamiken.

Den förste europé som kom att få betydelse i den litterära bearbetningen av folksagan var fransmannen Charles Perrault, som 1696 gav ut sin första samling sagor. Redan hos honom återfinns klassiker som Rödluvan, Mästerkatten i stövlar, Askungen och Törnrosa.

Den avgörande insatsen att bevara sagorna gjordes 100 år senare av bröderna Jakob och Wilhelm Grimm, tyska språkforskare som under 1800-talets första del tog initiativ till ett omfattande insamlingsarbete av folksagor. De samlade sagor från många håll och genomförde ett stort redigeringsarbete innan de lät trycka sagorna i en fast form.

Bröderna Grimm fick senare under 1800-talet många efterföljare i andra länder, till exempel Gunnar Olof Hyltén-Cavallius och Fridjuv Berg i Sverige, Peter Christen Asbjørnsen i Norge och Svend Grundtvig i Danmark.

”Det är alltså inte frågan om en autentisk muntlig sagostil. Framför allt Wilhelm Grimm var intresserad av problem som hade att göra med sagostilen och han arbetade flera gånger om sagorna. Det var, kan man säga, en stil som hade lånat mycket från den muntliga berättarstilen men som försökte förädla den... Man bör alltså se bröderna Grimm som två framstående sagoutgivare som har skapat en sagostil, som faktiskt inte har funnits tidigare och som skiljer sig från t ex Perraults sagostil genom att i mycket större utsträckning bygga på element som har funnits i det muntliga berättandet.”

Bengt af Klintberg: "Folksagor och barnlitteratur" sid 18

När dansken Hans Christian Andersen 1835 gav ut sitt första sagohäfte "Eventyr" initierade han en ny litterär genre. Till skillnad från sina föregångare bland nedtecknarna av folkets berättande kom han allt mer att övergå från återberättande av folksagor till skrivande av egna sagor - med användande av folksagans många stilistiska särdrag och ibland med folksagan som utgångspunkt. De kom att kallas konstsagor eller litterära sagor och gav upphov till en formlig våg av konstruerade, nyskrivna berättelser runt sekelskiftet 1900. Bland de ledande svenska konstsagoförfattarna fanns då Zacharias Topelius, Viktor Rydberg, Elsa Beskow och Selma Lagerlöf.

Den folkliga sagan är alltså från början en muntligt framförd saga som har en gammal tradition bakåt i tiden, medan en litterär saga har en namngiven författare som upphovsman och är av nyare datering.

Folksagan lämnar åt åhöraren att skapa sin egen bild av miljön. Tid och miljö är ofta ospecifikt beskrivna och berättelsen stegras genom själva händelseutvecklingen. Berättaren kommenterar inte mycket.

3. FOLKSAGAN SOM KULTURBÄRARE

Mitt i hjärtat av varje kultur lever de folkliga, fria berättelserna. Som en naturlig del av det vardagliga umgänget har de i årtusenden funnits där som livfulla och engagerande kulturbärare. Säkert gjorde just folksagens speciella, suggestiva form sitt till för att skapa fascination: skickligt stegrad spänning, rytmisk struktur, poetiskt språk och fantasieggande gestalter.

Sagan fyllde i gamla tider många funktioner. Den klassiska folksagens säregna livskraft kanske allra mest berodde på just detta att den har så många bottenar och kan upplevas på flera nivåer.

Frågan är om inte folksagan kan göra anspråk på att vara människans allra ursprungligaste folkbildning. Den har varit redskap för överföring av livsinnehåll från generation till generation i så hög grad att den väl kan kämpa om platsen som en av de förnämsta förmedlarna av kunskap genom tiderna. Kanske är det också därför så många har våldfört sig på den: de har insett dess makt över människorna och utnyttjat den för sina egna syften.

Den gamla fria berättarskatten var en hela folkets angelägenhet. Det ursprunget måste vi sträva efter att återvända till.

”Det finns sagor för olika slags publik - somliga ansågs bäst lämpade för män, medan kvinnorna hade sin egen repertoar, ofta kännetecknad av att sagornas huvudpersoner där är av kvinnligt kön. Vissa sagor brukade man berätta under pauserna i arbetet på åker och äng, andra odlades i familjekretsen kring aftonbrasan, andra åter hörde bättre hemma i soldatbivacken eller skraddarnas verkstad.”

Jan-Öjvind Swahn: ”Folksagor – hjältemod” sid 10

Sagoberättandet var förr ett folknöje. Vad kan vara mer underhållande än att lyssna till en skicklig sagoberättare som helt går upp i sin berättelse? I det levande samspelet mellan berättare och lyssnare sker överföringen av budskapet mycket effektivt.

Men folksagorna var mer än underhållning. Genom dem förmedlades kunskap och livsvisdom vidare från generation till generation. De behandlade gemenskapens villkor, rättvisa i en orättvis värld, ansvar och skuld, mening och trygghet i en ofta kaotisk och hotfull tillvaro, hopp och glädje. Århundradens funderingar kring de existentiella frågorna fick sin

sammanfattning i kärnfulla berättelser, där varje moment syftade till att pränta in lärdomarna om livet och där förebilder noga etsades in i minnet.

Samtidigt överfördes många attityder och värderingar i sagorna. Med raffinerade bilder och symboler slog berättaren fast vad som är eftersträvansvärt i livet, vad som är rätt och fel, bra och dåligt. Sagan moraliserar genom händelsernas egen utveckling och genom den sensmoral den ofta mynnar ut i. Därmed var den också en maktfaktor i uppfostran och samhällsbyggande.

4. FOLKSAGANS FORM, UPPBYGGNAD OCH ELEMENT

Folksagan är tidlös och fascinerar alla åldrar. Oftast är den ett slags äventyrsberättelse som byggs upp på formler och spänningsskapande element, säkra knep att ladda berättelsen med och stegra intrigen. Här följer en sammanställning av de vanligast förekommande ingredienserna i sagorna, såväl folksagorna som konstsaorna.

Parallell förekomst av naturligt och övernaturligt i berättelsen

Händelseförloppet äger rum i en lätt igenkännbar "verklig" miljö, men övernaturliga ting integreras på ett självklart sätt i berättelsen, till exempel besök av feer eller häxor. Ofta sker det på ett mycket överraskande och oförutsägbart sätt.

Hopplöshet blir hoppfullhet

Huvudpersonen hamnar inte sällan i hopplösa situationer som måste få sin lösning – vilket de också får. Påfallande många folksagor har en optimistisk grundsyn på tillvaron: det finns alltid hopp och det ordnar sig till slut. Sagan polariserar och förenklar tillvaron för att spetsa till och göra poängen tydlig.

Det omöjliga blir möjligt

Genom mirakulös förändring av någon eller några förutsättningar kan en omöjlig situation vändas och lösningen komma. Ibland sker det utan att huvudpersonen kan påverka förloppet, ibland genom hans/hennes eget kloka beslut eller val.

Att gå ut i världen och lyckas

Ett mycket vanligt tema är att huvudpersonen av någon anledning måste lämna det kända och trygga och ge sig ut i stora vida världen. Ofta är han/hon lyckosam, även om förutsättningarna från början är dåliga och påfrestningarna många. Ett tydligt exempel är sagan om Dummerjöns, som mot alla odds lyckas bäst av bröderna i mötet med en hård värld.

Parti för den svage

Dummerjöns-sagan är också ett exempel på hur sagan tar parti för den svage, den underlägsne, den orättvist behandlade. Det går inte att rättvist bedöma människor på de yttre intrycken. Den fattige, oansenlige och förtryckte står till sist som segrare.

Kontraster

Kampen mellan gott och ont är ett av de vanligaste motiven. Men också andra motsatser och kontraster används flitigt som effektförstärkare, till exempel glädje – sorg, hopp – förtvivlan, flit – lättja, godmod – ilska, klipskhet – dumhet, skönhet – fulhet, seger över frestelser – fall för frestelser, framgång – motgång, sympati – antipati, seger – nederlag.

Magi

Sagofigurer har ofta övernaturliga förmågor. Det är också vanligt att magiska föremål och förtrollade ting dyker upp i berättelsen. Ofta måste huvudpersonen genom ett karaktärsprov visa sig värdig hjälpen han/hon ska få genom det magiska föremålet för att därmed kunna nå sitt mål.

Formler

I så gott som alla sagor dyker ett eller annat formelartat inslag upp, till exempel små versar eller ramsor som upprepas. Ett av de mest typiska är inledningsfrasen "Det var en gång...". Också tretalet är vanligt. Många sagor är rytmiskt uppbyggda kring tretalet som ett slags frekvens. Sagan om de tre bockarna Bruse är ett exempel. Även sjutalet förekommer, till exempel i Snövit och de sju dvärgarna. Urgammal talmystik ligger säkert bakom, men till exempel tretalet används också som ett stilistiskt medel att stegra spänningen och som en hjälp för minnet.

5. SAGANS OLIKA FORMER

I sagans förtrollade värld tar berättandet många former. Förutom den klassiska folksagan antar sagorna många andra skepnader, var och en med sina särdrag och sina speciella användningsområden. Men alla visar de samma säregna förmåga att engagera och leva kvar i människors medvetande och minne. Här följer en förteckning över de vanligaste sagoformerna utöver folksagan.

Sägner

Mytiskt eller historiskt grundade berättelser som ofta har lokal anknytning och ofta innehåller övernaturliga gestalter och skeenden.

Legender

Underberättelser som har klart uttalat religiöst innehåll och syfte.

Gudasagor

Mytiska berättelser om gudar och gudavärldar.

Fantasy

Långa berättelser, "fantastiska böcker", där händelserna äger rum i en fantasivärld som existerar vid sidan av den "verkliga" världen, en annan värld som bara den som råkar hitta den magiska ingången har tillträde till.

Djursagor

Sagor med djur som "huvudpersoner", där djurens värld används för att spegla och ge perspektiv på människornas värld eller där djurens utseende och beteende får sin förklaring i sagans form.

Fabler

Djursagor med sensmoral, där djurens förmåga att tänka, tala och handla utifrån övertydliga karaktärsegenskaper förmedlar sedelärande undervisning eller till exempel skildrar maktmissbruk eller rikedomens baksidor.

Skämtsagor

Komiska berättelser och anekdoter, ofta karikatyrer av människor från närliggande landskap eller länder.

6. SAGAN I SAMHÄLLSDEBATTEN

Sagan som konststart har genomslagskraft. Därför är den en maktfaktor. Den gamla traditionen att använda sagan som samhällskritiskt instrument är lika aktuell idag - om än inte så ofta använd. Sagolandet kan mycket väl användas så att det får oss att reagera på verkligheten och kämpa för att återställa det som inte står rätt till. Det gäller både folksagan och konstnsagan. Den kan kommentera och reflektera över den sociala verkligheten på ett kritiskt sätt genom sin träffsäkerhet och sin rika användning av symboler och bilder.

Sagan har fantastiska möjligheter att nå fram med budskap i samhällsdebatten. Med sagans hjälp kan man effektivt sätta fingret på ömma punkter. Analogier och bildrika, fantasifulla berättelser kan fungera både i inläring och debatt. Spänningen realism - fantasi laddar beskrivningen av skeenden i nuet lite extra. Med sina grova konturer och överdrifter fokuserar sagan frågor och farhågor på ett oefterhärmligt sätt.

I vår egen samtid här i Sverige har sagan också ibland använts av författare med ambition att röra om i samhällsdebatten. Ett exempel är Astrid Lindgrens inlägg i skattedebatten med sagan "Pomperipossa i Monismanien", införd i Expressen 10/3 1976. Där visade hon spetsfundigt hur hon kunde få 102% i marginalskatt, och konstgreppet att använda just sagan som uttrycksmedel gav hennes synpunkter stor uppmärksamhet och genomslagskraft.

Ett annat exempel är Tage Danielssons "Sagor för barn över 18 år". I berättelser fulla av hjältar och antihjältar och med sagostilens alla finesser går han till exempel hårt åt skönhetsideal och kosmetikaindustri genom en omvänd Askungesaga ("Sagan om den fule Manfred"). Skämtlynnat och ironiskt flödar när den gamla berättelseformen kolliderar med det moderna livet. Fanatisk jämlikhetssträvan får sina överdrifter avslöjade i "Sagan om den rättvisa Gudrun" och centraliseringshysterin får sig en rejäl känga i "Sagan om det halva kungariket".

Sagan som uttrycksmedel för debatt och samhällskritik är ofta genial. Den är verkligen värd att lyftas fram – och att användas oftare.

7. SAGAN OCH BERÄTTARKONSTEN

”Sagoberättandet torde vara vår äldsta ännu något bevarade tradition. Långt tillbaka, i fornisländsk och fornnordisk tid, berättade vi för varandra sagor och sägner, släkthistoria, krigshistoria, gudaberättelser... Av de äldre lärde de yngre sagor, dikter och sånger och förde dem vidare genom generationer, vilket ju var helt nödvändigt så länge det inte fanns böcker eller allmän läskunnighet... Ännu i dagens morföräldrars och farföräldrars barndom betydde berättelsen mycket i kvällarnas samvaro... i skymningen berättades sagor eller sägner, fabler, spökhistorier, spännande berättelser om... älvor som dansade på ängen och tomtenissar i ladugården... Berättandet samlade alla åldrar... medan generationers historier fördes vidare.”

Anna Lena Wik-Thorsell: ”Berätta för barn” sid 9-10

Inget kan ersätta det dynamiska samspelet mellan berättare och åhörare. Det fria berättandet är ett utmärkt exempel på hur samhörighet uppstår mellan människor i berättandets magiska stund. Den riktigt levande berättelsen uppstår just i berättelseögonblicket.

Visst är det bra att läsa en saga, men den fritt berättade sagan trollbinder ännu mer. Ögonens spel, kroppens rörelse, röstens variationer – allt bidrar till laddningen.

En bra saga kan förändras, förlängas eller förkortas allt efter vad stunden och samspelet ger. Nya element kan komma till och sagan få liv på samma sätt som den ursprungligen förändrades genom seklerna då någon ”riktig” version inte fanns. Så kommer sagans verkliga fascination till sin rätt – i ett intimt samspel mellan berättare, åhörare, berättelse och miljö.

I sin bok ”Berätta för barn” ger Anna Lena Wik-Thorsell också några råd till berättaren, råd som är väl värda att ta med sig oavsett åldersgrupp och andra omständigheter.

- Ha ögonkontakt.
- Berätta långsamt och tydligt.
- Kom inte bort från handlingen.
- Lev dig in i vad du berättar.
- Dramatisera och gestikulera – men med måtta.
- Använd pauser.
- Välj de sagor du själv tycker om.
- Berätta inte för länge.

Visst är berättandet är en konst. Men alla kan berätta. En bra berättare blir man genom intresse och övning, eftertanke och förmåga till anpassning. Berättarkonsten får inte gå förlorad.

KÄLLOR

Albjerg, Asger/ Folksagor & Barnlitteratur I/ Nordens Biskops-Arnö 1982
Bettelheim, Bruno/ Sagans förtrollade värld/ AWE/Gebbers 1979
Danielsson, Tage/ Sagor för barn över 18 år/ Wahlström & Widstrand 1964
Eriksson, Gunnel/ Sagor och sägner/ LT:s förlag 1985
Furuland, Lars/ Ord och bilder för barn/ Rabén & Sjögren 1981
Furuland, Lars/ Utblick över barn- och ungdomslitteraturen/ Rabén & Sjögren 1986
Holmberg, Hans/ Sagans återkomst/ Höskolan Kristianstad 1983
Högberg, Åke/ Symboler, sagor, metaforer/ Wahlström & Widstrand 1984
Leo, Mona/ Sagans språk/ Verbum 1975
Stybe, Vibeke/ Från Snövit till Snobben/ Wahlström & Widstrand 1971
Swahn, Jan-Öjvind/ Folksagor: Hjältemod/ Bra Böcker 1987
Wik-Thorsell, Anna-Lena/ Berätta för barn/ Rabén & Sjögren 1985
Zipes, Jack/ Saga och samhälle/ Mannerheim & Mannerheim 1984

LITTERATURTIPS ÖVRIGT

Holmberg, Hans/ Sagans nya former/ Höskolan Kristianstad 1983
Liungman, Waldemar/ Varifrån kommer våra sagor?/ Valdlittaretur 1952
Richter-Merkel/ Saga, fantasi och social inlärning/ Sven o Inga 1980
Svenska folksagor, band 1-4/ Gidlunds förlag 1987
Svenska folksagor/ Bokförlaget Niloe 1986
Swahn, Jan-Öjvind/ Folksagor: Romantik/ Bra Böcker 1987

Aktuellt boktips:

Börja berätta!: Om sagor och berättande samt sagotips i olika genrer/ BTJ förlag 2013

Av Kerstin Auraldsson, Christina Claesson, Carina Fast, Claes Hylinger, Anne-Marie Karlsson, Janne Lundström, Harriette Söderblom och Monica Zak.

”Denna nya omarbetade upplaga är, precis som de föregående, en inspirationskälla för alla som vill börja berätta: lärare, förskollärare, bibliotekspersonal, sagostundsledare, föräldrar.

De två första upplagorna behandlade framför allt sagoberättande för barn, men perspektivet har efterhand vidgats till berättande för såväl barn som vuxna och berättandet är inte enbart begränsat till sagor. På olika sätt har världen idag kommit oss närmare, och detta avspeglas genom att tre kapitel om sagor och berättelser i andra kulturer än den västerländska ingår.

I denna nya upplaga har även tillkommit ett kapitel om berättandet i Sverige skrivet av Mats Rehnman, en av centralgestalterna bakom den explosionsartade utveckling som ägt rum inom svensk berättarkonst sedan mitten av 80-talet och som fortsätter med oförminskad kraft. Samtliga artiklar är reviderade och uppdaterade liksom den avslutande kommenterade sagoförteckningen som ger tips på sagor i olika användbara och efterfrågade ämnen.”

Ur Bibliotekstjänsts information

EGNA PUBLICERADE SAGOR

Guld-smeden och andra sagor

Följande egna sagor är publicerade i boken ”Guld-smeden och andra sagor”, LOR production, 2014. Den är utgiven som e-bok och finns att köpa på alla nätbokhandlar.

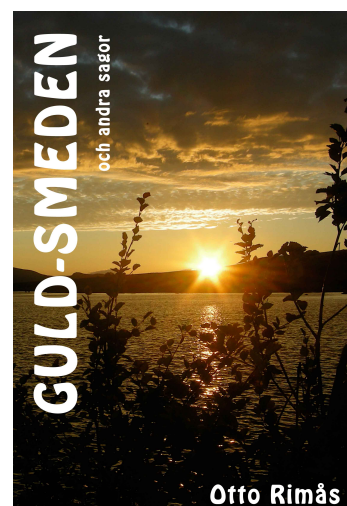
Innehåll

Guld-smeden

Kung Adonai och berget Eternité

Sommarfågeln

Den kungliga sömnkungörelsen

Guld-smeden

Sagens idé och bakgrund

Sagan om Guld-smeden handlar om vad verklig rikedom är: att vara generös och tänka på andra mera än på sig själv. Inspirationen till sagan kommer från Bibeln. Jesus varnade sina åhörare med att säga: "Akta er för allt habegär. En människas liv beror inte av överflöd på ägodelar" (Luk 12:15). Istället uppmanade han: "Ge som gåva vad ni har fått som gåva" (Matt 10:8). Paulus skrev om "gåvan att frikostigt dela med sig" (Rom 12:8) och Jakob om den hur "visheten från ovan... är rik på barmhärtighet och goda gärningar" (Jak 3:17).

Sagens tillkomst och publicering

Sagan kom till som ett bidrag till Sveriges Radio Jönköpings sagotävling 1986. Den blev ett av tre vinnande bidrag av över 700 inskickade, segrare i vuxenklassen. Den är tidigare publicerad bland annat i tidningarna Östgöta Correspondenten (14/2 -87) och Smålandstidningen (12/3-87) i samband med tävlingen, samt därefter i antologin "Bland tomtar och troll", Bokförlaget Semic, 1996.

Sagens målgrupp

"Guld-smeden" är en saga för alla åldrar.

Sagens genre

"Guld-smeden" är med sitt tydliga fe-tema en folksaga.

Kung Adonai och berget Eternité

Sagens idé och bakgrund

Sagan om Kung Adonai och berget Eternité handlar om människans liv och har en existentiell dimension. Den förmedlar i sagans form Bibelns budskap om människans förlorade och återvunna relation med Gud. Den är rik på symbolik som direkt anknyter till den episka bibliska berättelsen om skapelse, katastrof, räddning och framtidshopp.

Sagens tillkomst och publicering

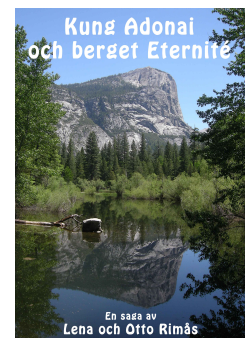
Sagan är från 1987. Den är publicerad i sin helhet med titeln "Skönlandet" (Libris förlag) och är slutsåld sedan länge. Boken är nu utgiven igen (2014) som e-bok i en andra, omarbetad upplaga. Den finns att köpa på alla nätbokhandlar. Detta utdrag på två kapitel ur sagan är hämtat från 2014 års upplaga.

Sagens målgrupp

"Kung Adonai och berget Eternité" är en saga för barn från ca 6 år och uppåt.

Sagens genre

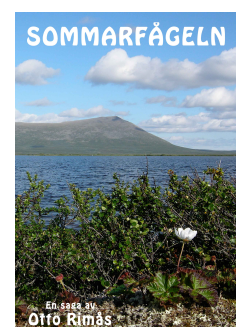
"Kung Adonai och berget Eternité" är en saga av fantasykaraktär.

Sommarfågeln

Sagens idé och bakgrund

Sagan om Sommarfågeln handlar om vuxenblivandets och frigörandets svåra men fascinerande process. Den är skriven som en reflektion över detta fenomen, som vi alla delar med varandra och i olika grad kämpar med. Den är också skriven som en uppmuntran att

verkligen våga ta de avgörande besluten till ett självständigt liv, oavsett vad det är vi har behov av att frigöra oss från.

Sagens tillkomst och publicering

Sagan är från 1995. Den är inte tidigare publicerad i sin helhet men finns i en kortare version i boken "Veckovis" (LOR production, 2013).

Sagens målgrupp

"Sommarfågeln" är en vuxensaga, primärt skriven för unga vuxna.

Sagens genre

"Sommarfågeln" är närmast att beteckna som en djursaga.

Den kungliga sömnkungörelsen

Sagens idé och bakgrund

Sagan om den kungliga sömnkungörelsen handlar om införandet av hjärndöd som dödsbegrepp i Sverige den 1/1 1988. Den är skriven i december 1987 som ett inlägg i debatten, i samband med att lagen skulle träda i kraft. Det nya dödsbegreppet infördes bland annat för att öka möjligheterna till organtransplantation. Sagan kritiserar i satirens form det ytliga sätt att beskriva människans liv och död som enligt min mening präglade debatten. Den uppmärksammar också problemet med att så viktiga beslut som det om definition av människans död beskrevs kliniskt/tekniskt och hanterades som en rent administrativ åtgärd ovanför medborgarnas huvuden. Likaså att förändringen presenterades som en okomplicerad lagändring byggd på helt säker teknologi om hur hjärndöd fastställs, medan existentiella och allmänmänskliga aspekter tenderade att försvinna i debatten.

Sagens tillkomst och publicering

Sagan publicerades på debattsidan i Östgöta Correspondenten den 29/12-87 som en del av mitt bidrag till debatten under sommaren/hösten 1987. Då var "Dokumentet" fokuspunkt, ett inslag som väckte stort medialt intresse i både riks- och lokaltidningar och i SVT. "Dokumentet" är en testamentesliknande text där jag begär att bli dödförklarad först när mitt hjärta har slutat slå. Det är just detta inslag i hjärndödsdebatten som utgör bakgrunden till sagan om den kungliga sömnkungörelsen.

Sagens målgrupp

"Den kungliga sömnkungörelsen" är en vuxensaga.

Sagens genre

"Den kungliga sömnkungörelsen" är en satirisk, samhällskritisk saga.

